

התבגרות מינית מוקדמת

כדי להבין מהי התבגרות מינית מוקדמת, יש להכיר את תהליך ההתבגרות התקין.

התבגרות מינית תקינה:

בבנות - התבגרות מינית מתחילה על פי רוב בהופעת ניצני שדיים. מספר חודשים אחר כך מופיע שיעור בערווה ובבתי השחי. תהליך ההתבגרות המינית הינו הדרגתי ונמשך מספר שנים. המחזור מופיע בממוצע כשנתיים וחצי לאחר הופעת ניצני השדיים. בבנות הטווח התקין להתחלת ההתבגרות הוא בין 8-13 שנים. כל הופעת סימן מין לפני גיל 8 שנים נחשבת מוקדמת, ובדומה היעדר סימני מין בגיל 13 שנים נחשב להתבגרות מינית מאוחרת.

בבנים - ההתבגרות המינית מתחילה בהגדלת נפח האשכים. מספר חודשים אחר כך מופיע שיעור בערווה ובבתי השחי. תהליך ההתבגרות המינית הינו הדרגתי ונמשך מספר שנים. הטווח התקין בבנים הוא בין 9-14 שנים.

התבגרות מינית מוקדמת

ההתבגרות המינית המוקדמת עלולה לנבוע מהתעוררות מוקדמת מן המקובל של "השעון הביולוגי". אותו מרכז במוח שנותן את האות לשחלות (בבנות) או לאשכים (בבנים) להתחיל להתפתח ולהפריש את הורמוני המין. במקרה כזה מדובר בהתבגרות מינית אמיתית הנקראת גם "מרכזית". ישנם מצבים בהם ההתבגרות לא נגרמת מהפעלת המרכז במוח, אלא מהפרשת יתר הורמונלית ממקור אחר בגוף, או חשיפה להורמונים ממקור חיצוני. התבגרות מינית מוקדמת אמיתית שכיחה פי 5-10 בבנות מאשר בבנים ובמרבית המקרים הסיבה לכך אינה ידועה. התבגרות מינית שאינה מרכזית יכולה להתבטא בהופעת שיעור מיני בלבד או בהופעת ניצני שדיים בלבד, ללא סימני מין נוספים ונגרמת על ידי סיבות שונות.

האם התבגרות מוקדמת היא בעיה רפואית?

התבגרות מינית מוקדמת עשויה להיות סימן של בעיה רפואית אמיתית כגון הפרעה בייצור הורמונים בבלוטת האדרנל, לחץ מקומי שגורם להפעלתו המוקדמת של המרכז במוח האחראי להתחלת ההתבגרות ועוד. גם אם לא קיימת בעיה רפואית שגרמה להתבגרות, עצם השינויים המוקדמים והשונות מבני הגיל עלולים לגרום למצוקה חברתית ורגשית. בנוסף הקומה הסופית של הילד עלולה להיפגע בהתבגרות מינית מוקדמת. הורמוני המין גורמים להאצה בקצב הגדילה והילד עשוי להיות גבוה מבני גילו, אולם גיל העצמות, כפי שנראה בצילום כף יד שמאל, יהיה לרוב מתקדם מן הגיל הכרונולוגי. לכן פוטנציאל הגדילה שנוותר יהיה מופחת ולמרות שעכשיו הוא גבוה הוא עשוי לסיים את גדילתו מוקדם יותר ולהישאר נמוך מן הצפוי.

מה עושים?

כאשר מופיעים סימני התבגרות מוקדם מן הצפוי יש לפנות לאנדוקרינולוג ילדים לבדיקה. הרופא יעריך האם אכן מדובר בסימני מין אמיתיים ויחליט על הבירור הנדרש. לשם ההערכה תתבקשו להביא לביקור צלום כף יד שמאל לגיל עצמות, תוצאות בדיקות דם ומדידות קודמות של גובה ומשקל של הילד מטיפת החלב, ביה"ס ורופא הילדים. בביקור תשאלו על ההיסטוריה הרפואית של הילד והמשפחה ועל דפוס ההתבגרות של בני המשפחה לרבות גיל וסת ראשונה בבנות וגיל גילוח ראשון של כל הפנים בבנים. תיערך בדיקה גופנית מלאה הכוללת גם את איברי המין. הכנה של הילד לבדיקה זו עם דגש על חשיבותה תקל על הילד/ה. בהתאם להערכה ראשונית זו יוחלט על הצורך בבדיקות נוספות להערכת ההתבגרות.

טיפול בהתבגרות מינית מוקדמת

הרופא ימליץ על טיפול לעצירת ההתבגרות לפי מכלול הבדיקות, גיל הילד/ה, דרגת ההתבגרות, מהירות התקדמות סימני המין והערכת הבשלות הרגשית. הטיפול בהתבגרות מינית מוקדמת אמיתית הוא על ידי זריקה הניתנת אחת לארבעה שבועות. מטרת הטיפול הוא לעצור זמנית את התקדמות סימני המין ולעכב את התקדמות גיל העצמות. הטיפול יעיל מאוד ובטוח ועם הפסקתו ההתבגרות המינית מתחדשת ומתקדמת באופן רגיל.